

**Содержит
3 карты**

Дьонвор социальнай кэмүскалларын проблемаларыгар сокуоннары таһаараччылар даҕаны, ол курдун профсоюзтар даҕаны болломтолорун үрдөһүнэ рынокка киириниң ныйта быстыспат си-бээстээх. Палаталар мун-пыхастарын күнээзи ба-быһастарын салгыы кэлэр бөлүлүүһүн — ССР Со-юзтарын Уонна союзнай республикалар ССРС-ка инвестиционнай үлэ ту-һунан законодательство-лорун төрүттөрүн иккис

Эт-үүг комбинатын салгааччуларын, маж-
ныннар үлэнтгэрин
сирэй көрсөн кэпэстий-
лэринэр таара бонну-
руоһа быһаарылдына.
Үрүүг ас графиттар тиз-
лэр бугада.

ХАААЙЫННААЫН САҢА СҮҮРЭЭНЭ

Ахсынны 3—4 күннэргэ республика киинигэр Якутскайга Саха ССР-га бааһынай союһун учредительнай съезди үлэтин түмүктэтэ. Билинги оройуон-таб. Ноев Т. В. бааһыктаах 14 киһилээх делегация Билинги корреспонденттары С. Смирникова киһилэр-аллара бэчээттинбит.

Н. Н. Кривошапкин, Су-буруускай аатынан совхоз арендатора:

— Съезд Нуучча дра-матической театрыгар үлэ-лэтэ. Съедин РСФСР КП рескомун секретара В. В. Скрябин кылгас кирип-тылын аста. Бааһынай союһун уонна аграрнай реформа туһунан дакылаа-ты ССРС бааһынай сою-һун советин чилиэнэ, экономической наука кан-дидата Н. О. Пахомов огордо. Съезд төрөөһүн боппуруостары көрдө, баа-һынай союһун устаабын бигэрэттэ, атын да бы-һаарылары ылымна.

Съезд, мин санаабар, сүрдээх төрөөһүннээхтик, деловойдук үлэлэтэ, сын-һалан көмүгэр биһир идэ-лөөхтөрүтүн кытта ирэх-көрө көпсөтүбүт, санаа-бытын атаастастыбыт.

Дакылаанка ССРС Аска-үөлгэ программатын толоруу ыараабыта тоһо-долоон бэлэтэниэ. Онтон тахсар суоллар көрүлүн-нүлэр. Биһир суолунан үлэ-араас формаларын (аренд-най бөлөрөөн, фермерс-най хаһаайыстыбаны, баа-һынай хаһа-айыстыбатын, коопера-тивтары) киһиник олох-тоһун уонна сайыһнарын буолар. Атын суол—из-тэх хаһаайыстыбанын са-йыһнарын. Бу туһаайы-ларга мөккүөр даҕаны эл-бэх буолла, өйдөмөт өрүттөрө аһыада суохтар эбит. Бытархай хаһа-йыстыбанын барары ордук совхоз директордара ута-раллар. Бааһынай хаһа-йыстыбалара, кооперати-тар үксэһиннэрэ совхоз-тар сайдыларын харгыс-тыахтара, киһиникан сов-хозтар эстиэхтэрэ диил-лэр.

Сири бас биллгэ биһир улахан мөккүөр тура сы-рытта. Бааһынай хаһа-йыстыбаларыгар сири бос-хо туран биһиргэ эбэтэр нолуогун кыччатан көрө-гө эгин диин этиилэр кириэтэллэр. Сорохтор сири чааһынай бас би-ллингэ биһирдэххэ үөлүк-үлэһиннэрин элбиктин са-наттылар. Ол гынан үгүс-төр чааһынайга сири аты-лааһынгга сөпсөспөтүбүт. Санаалар утарсымалара союз салайар органнын быһбардыырга эмнэ кө-һүннэ. Бастагы өмүктэ хайдах эрэ бөлөхтөөн, группалаһан бары буол-ла. Кэлин альтернативнай төрүктэ Н. О. Пахомов куолас баһылар өртүн ылан союз председатели-нэи быһбардыһа. Киһи уонна солбуйааччыта ула-

су. Сылы түмүктөһү бар-рак (дуогабар биһир сыл-лаах этэ) итинник тари-нар сөк. Ол кыаллыбата-дына, динэ киргэһинэн арендаһан үлэһингэ бөлөмүн. Онуун үлэһэ-бит оһиттаһыт. Бааһы-най хаһаайыстыбатын тари-нин совхоз көмөтө суох кыаллыбатын өйдүүбүн. Ону совхозум, отделение салалтаһа хайдах харах-тарынан көрүөхтөрөй? Бааһаарыныгар итинтик сааранчыбын. Дингэ, биллгин үлэһит бэйэ-тэ талбыт форматынан үлэ-һингэ көмүл эбэтэ.

С. Л. Турантаев, баа-һынай хаһаайыстыбатыгар үлэлээччи:

— Съезд үлэтин олох астыматым. Бааһынай союһун съезди ааһаахха дингээх бааһынай хаһа-йыстыбатынан дьарыкта-нааччы бааһаар куола-стах делегат тохсуобут эрэ. Дакылаанка, тыл аттээччилэр уолсай бааһа-рыларга уонна үксүлэрэ мөккүөргэ сылдьар өрүт-тэргэ, бааһыанналарга үрдүнэн эрэ, бэрт көтүмэ-тик тохтоотулар. Дингэ-нээхтик, үлэһит киһи ылы-нар, өйдүүр гына бааһа-ран биһирин суох буолла.

Республика бааһынай союһа төрүтүннэ дингэ да көрөбүт. Союзка ула-хан анаарыт—совхозтар представителлэре. Ити тоһус бааһынай хаһаай-стыбаларынан сылдьар дьонтон алтабыт союзка кириртэн туттунубут. Устаапка бааһынай хаһа-йыстыбаларын иттириэтэ-рин көүлүүр төрүттөр суохтар. Барыта уолсай, саба быраһан барыллаа-һыннар эрэ. Олор көнө-рү, күнүтэ этиллэр тыл-лартан улахан уратылаах-тара баара көсүбүт. Ол курдук, хаһаайыстыба бы-һытынан сайдыахха төрүттөрүт, холосор, сир-бит, аһылыгыт боппу-руостара салгынгга ыйа-һылар. Сири олохтоох Со-веттар биһирхэтэхтэр динэ буолла эрэри, би-лингитэ ол совхозтары-нан быһаарыллар. Комби-

Утүөлээби, үйэлээби санаан

Тыа хаһаайыстыбата студент үөрэнэр. Ол институт экономический факультета 50 оҕо-лордо, Бары факультет-тарга, экономика то-руттарын сөргө, предпри-нимателлэри, менедж-лэри үөрэтингэ ханыаха бөрүллэр. Үөрэтин сү-рүтүмүгэр рыночной эко-номия көрдөбүлүгэр сөп түбөһүннэрэн сайдан-ныһа.

Билигин институт сай-дар наада, саага факу-теттар аһылыктара үбү-лэһин суобуттан ула-ханник харгыһа, ма-териальнай базаны тари-нин биллэрдик быһаар-ла. Бастагы уочарат студен-нар олоһор уопсай дына-мизэ тутулуохтаага. Ол үбэ көрүлүбүтэ эрэри, ону икки сыллааҕыта Россия Агропром Ар-менияга сир хансааһы-нын содулларын туора-тын фондугар укулта. Кэлин дойду бюджетин дефицит улаатан, бу ту-ту олохтоох эрэ рбүлэ-һиннэн салһанар ыла-хтээх.

Итинэн сибээстөөн ин-ститут студенттара, про-фессорскай преподаватель-скай коллектива респу-блика совхозтарыгар, про-мышленной тариллэри-гар туһаайан соторутаа-һыта эрэ аһылан үлэ-лээн эрэр институт мате-риальнай базатын туту-га уонна кэнээтингэ анаа-һыт уонна көмөлөһөрүтэр ытыгыт таһаарыттар. Эһиги оройуонуттан эмнэ үөрөнүктэринэн, аһыах манын чах-тылары аһаабын. 1990—1991 сс. үөрэх дьылыгар Чурапчытан улахан көл-курс кэнииттэн экономи-ческой факультета 6, зооинженернайта 3, пете-ринарнайта 1 оҕо үөрэнэ киридилэр. Анар-дас агрошколаах Эри-лин Эрестин аатынан совхозтан 5 оҕо үөрэнэр.

Институт ытыгытын ойөөн, уопсай дьыны ту-тууга көмөлөһөргө Чу-рапчы оройуона респу-блика бачыым нолуох-тэ. Ону дьыаланан ойөөн, совхозтар дирекциялара, специалистара уонна атын да тариллалар бу нисал-лээх баппуруоска э-пиһтээхтик сыйлаһа-һылар. Биһир биһирмэлээх анал үбүлээһингэ боч-чунаах кылааты тил-лэрдилэр. Ордук чорбо-тон Субуруускай аагы-нан (директор А. В. Еф-ремов), «Мындааһы» (В. П. Чичигинаров) со-вхозтары, суолу тутар хоһасчетнай участка-гы (начальник П. М. Нау-мов), «Агропромэнерго» предприятиеһы (Н. В. Овоненчиков) ааттатыл-быт уонна диник махта-бытын биллэрбит.

С. ИЛЛАРИОНОВ, институт преподавателя

Якутскайдаагы тыа ха-һаайыстыбатын институ-та үс факультеттээх: зооинженернай, пете-ринарнай уонна экономи-ческой (быһыл аһылы-быт). Кэлин быһаан бы-һытынан, материальнай база кэнээтэһинэ, эһиги агрономическай факультет, механизация факультета аһыллыахтаа. Ин-ституттара дүгүн 550-ча

К. МОНАСТЫРЕВ, үлэ ветерана, инбэлит.

Вайам пенсионербын, үлэ ветеранабын, иккис группалаах инбэлитин. Кэргэним урут медсестра-нан үлэлээбитэ, билигин пенсияга олорор. 1980 сылтан ыараханник ыал-дьар. Дьэһэр телефон кыллартарарга уочараттаа-бытым ханыс да сыла. 1989 сыллаахха оччотоо-дуга райсовет исполкома хоту көһүүтэ сылдьыт-тарга телефону киллэрэр туһунан быһаарыыта тах-сыбыта. Выйыл, уоча-рым быһыһынан, сель-совет президиума телефо-ну киллэртэрэргэ быһаар-быта, ол дьаһал сибээс оройуоннаагы үөлэһигэр

ТАЛБЫТТАРЫНАН БАЧААЧАЙДЫЛЛАР

түһүтэ. Күһүн баларан ыйыгар сылдьылар на-чаллыгы солбуйааччы П. Н. Макарова. «Выйыл эһигэ телефон кириэр буолла, онус уочараккы» динэ үөрдүбүтэ, өссө иэ-рээтин АТС начальнигы солбуйааччыта Вайам та-һааран биһиргэбэр көрдөс-түтэ. Ону үөрүүнэн ылы-нан таһыстын. Ону көрөн баран АТС киһитэ «Вый-ыл киллэрбөтүн, аһыл-ыһах киһинтэн көрүөх-түт. Билигин нүөмөрүтүт суох» динэ хомотто. Бүт-тэһим ол.

Ол гынан баран байыл күһүн күсгөйөр күннэ-рэр сылдьар. доруобай дьонго элбэх телефону киллэрдилэр. Билинги со-һууан эрэ хааллыбыт. Кэ-лин биллэһит биллэһини бэрээдэһин көпсөтэллэр эбит. Төһөбүрүн хайдах быһылаахтык аахсалла-рын билбэтин, «саталлаах саһыл садалаах» динэ итиннигэ этэн эрдэхтэра.

Онон 1989 сылтан бэт-тэх ханнык дьаһалларга олоһуран уонна ханнык ыалларга телефоннар кил-лэриллибэттирин оройуон-

Статистика оройуоннаагы отдела иһитиннэрэр Сүөһү иитиитэ: 1990 сыл ахсынны 1 күнүнээби сводка

СОВХОЗТАР	Сүөһү ахсаана								Эти государство атыллан (цент.)			Үүтү государство атыллан (цент.)			Биһир фур. ынах-тан ууту ылым (кг)			Сүөһү өлүүтэ		
	ынах сүөһү		о. и. ынах		сылгы		о. и. биз		11 ыйдаах былаан	туолла	1989 с. +1	11 ыйдаах былаан	туолла	1989 с. +1	11 ыйдаах былаан	туолла	1989 с. +1	ынах сүөһү	о. и. ынырбай	сылгы
	1990 с. былаан	туолла	1990 с. былаан	туолла	1990 с. былаан	туолла	1990 с. былаан	туолла												
Карл Маркс	1500	1565	600	559	900	960	580	531	1550	1435	-258	8980	9973	+1163	1666	1840	-82	75	60	12
Субуруускай	2100	2069	830	749	1700	1729	830	913	2850	2016	-330	11584	11181	+475	1528	1490	+129	107	88	10
Эрилин Эрестин	4500	4668	1700	1539	3000	2839	1700	1550	6350	5700	+888	22528	23071	+2072	1533	1538	+160	176	139	46
«Чурапчы»	3470	3470	1200	1049	2020	1890	1190	1192	4450	4718	+984	17590	16641	+159	1585	1758	+277	92	64	24
«Мындааһы»	2775	2756	950	919	1800	1958	1000	1020	3300	3345	+247	13680	14235	+75	1780	1604	-203	113	68	24
«Мугудай»	1560	1618	580	596	1221	1453	679	664	2020	1695	-	8230	9049	+20	1620	1715	-5	39	27	14
«Вайам»	1540	1609	580	570	1037	921	589	536	1380	2109	-	7890	8618	+740	1552	1867	+264	30	26	11
Оройуон үрдүнэн	17445	17745	6440	5981	11678	11750	6568	6406	22400	21018	+2079	90482	92863	+4799	1581	1655	+101	632	446	141

